

ŚCIEŻKI SPECJALIZACYJNE NA STUDIACH MAGISTERSKICH

DOT. STUDENTÓW ROZPOCZYNAJĄCYCH STUDIA W ROKU AKADEMICKIM 2014/2015

ZASADY

Ścieżki specjalizacyjne służą profilowaniu zainteresowań i pomocy w wyborze zajęć. Student może, ale nie musi zrealizować program ścieżki. Aby zaliczyć ścieżkę, z puli przedmiotów do wyboru należy zrealizować co najmniej 50 punktów ECTS spośród przedmiotów przypisanych do danej ścieżki w ciągu dwóch lat studiów. O tym, czy program ścieżki został zrealizowany, decyduje pod koniec studiów koordynator ścieżki na podstawie przedstawionego przez studenta spisu zaliczonych przedmiotów. Koordynator w porozumieniu z dyrekcją wystawia zaświadczenie o ukończeniu ścieżki. Do decyzji koordynatora należy również ewentualne uznanie przedmiotów realizowanych w ramach wymian Erasmus/MOST itp.

Przedmioty zakwalifikowane do ścieżek ogłaszane są w spisie zajęć (arkusz studia magisterskie), umieszczanym na stronie IS UW. Koordynatorzy ścieżek służą zainteresowanym radą w wyborze przedmiotów.

IS UW oferuje pięć ścieżek specjalizacyjnych:

SOCJOLOGIA I ANTROPOLOGIA KULTURY

KOORDYNATOR: dr Barbara BOSSAK-HERBST [bbossakherbst\[at\]gmail.com](mailto:bbossakherbst@gmail.com)

OPIS ŚCIEŻKI

Potrzeba rozumienia złożonych procesów społecznych i politycznych opartych na komunikacji, zachodzących we współczesnym świecie uwydatnia rolę antropologii i socjologii kulturowej. Oferowane w ramach ścieżki zajęcia rozwijają specjalistyczne umiejętności badania i rozumienia przemian kulturowych. Program zajęć obejmuje zagadnienia komunikacji kulturowej i międzykulturowej oraz różnych wymiarów tożsamości społecznej. Przedmioty o charakterze zarówno badawczym, jak i teoretycznym ogniskują uwagę na zagadnieniach dotyczących dynamiki kultury – na przemianach systemów znaczeń, wartości i wierzeń oraz na konfliktach kulturowych i symbolicznych.

Zajęcia w ramach ścieżki podejmują różnorodne problemy metod badań w antropologii i socjologii kulturowej. Koncentrują się na praktycznych i interpretatywnych zagadnieniach odmienności kulturowej obserwowanej w różnych sferach życia społecznego. W ramach zajęć analizowane są m.in. zagadnienia tradycji i pamięci zbiorowej, prowadzenia badań wśród przedstawicieli różnych kultur oraz problemy tożsamości grup etnicznych, lokalnych i mniejszościowych we współczesnym świecie. Badane są takie czynniki zmian kulturowych, jak: nowe ruchy społeczne, etniczne oraz subkultury i kontrkultury. Analizowana jest kultura popularna i kulturowe skutki nowych mediów komunikacji. Badane są kulturowe wartości Europy, kultury narodowe i kształtowanie kultury globalnej. Analiza współczesnych procesów kulturowych obejmuje zarówno ich wymiar wspólnotowy, jak i indywidualny.

Liczne warsztaty pozwalają zdobyć doświadczenie w zakresie badania współczesnych zjawisk kulturowych przy zastosowaniu metod jakościowych i etnograficznych.

Zob. także Fanpage *Socjologia i antropologia kultury*
<https://pl-pl.facebook.com/SocjologiaAntropologiaKultury>

Słowa kluczowe

Komunikacja międzykulturowa
Tożsamość kulturowa, etniczna, religijna
Globalizacja i hybrydyzacja kulturowa
Pamięć kulturowa i polityka symboliczna
Subkultury i zjawiska kontrkulturowe
Kultura popularna i kultura konsumpcji
Nowe ruchy społeczne
Internet i nowe media komunikacji

Efekty kształcenia

Zajęcia dostarczają wiedzy o związkach między zjawiskami kulturowymi i społecznymi oraz o nowych zjawiskach kulturowych. Przygotowują do samodzielnego prowadzenia badań współczesnych procesów kulturowych, takich jak: zmiany tożsamości i więzi kulturowych, zmiany stylów życia, powstawanie nowych ruchów kulturowych i religijnych, problemy kultur narodowych i kultur lokalnych, zagadnienia pamięci kulturowej i polityki symbolicznej.

W trakcie zajęć studenci uzyskują wiedzę o badaniu zagadnień etnicznych, narodowych oraz dotyczących kontaktów międzykulturowych w socjologii i antropologii. Uczą się dostrzegania kwestii tożsamości i braku odpowiedniości między systemami wartości różnych kultur; stają się wyczuleni zarówno na kwestie relatywizmu kulturowego, jak i wagę podtrzymywania własnej kultury oraz praw kulturowych. Uczestnicy zajęć zapoznają się z teoretycznymi sporami dotyczącymi pojmowania kultury i różnicowania kulturowego, a także poznają najnowsze metody badań stosowane w antropologii kulturowej/społecznej i w socjologii kulturowej. Potrafią zaprojektować i przeprowadzić badania antropologiczne lub socjologiczne dotyczące zagadnień kultury oraz poddać krytycznej analizie i interpretacji ich wyniki.

WSPÓLNOTY I ZRÓŻNICOWANIE SPOŁECZNE

KOORDYNATOR: dr Grażyna KACPROWICZ g.kacprowicz@uw.edu.pl

OPIS ŚCIEŻKI

Studenci w ramach ścieżki zdobywają wiedzę na temat szeroko pojętych wspólnot i zróżnicowania społecznego. Kontekstem, w którym przedstawiana jest ta problematyka są procesy globalizacji i regionalizacji ze szczególnym uwzględnieniem konsekwencji członkostwa w UE, różnic międzynarodowych (w kontekście badania systemów wartości) oraz lokalnych kultur.

W ramach ścieżki studenci uczestniczą w zajęciach oraz biorą udział w badaniach związanych z zainteresowaniami badawczymi i dydaktycznymi głównie dwóch zakładów Instytutu Socjologii: Socjologii Ogólnej i Socjologii Wsi i Miasta oraz we współpracy z Zakład Socjologii Edukacji.

Studenci w ramach ścieżki zdobywają wiedzę na temat jednego z podstawowych obszarów socjologii, jakim są badania nad wspólnotami, zróżnicowaniem społecznym, strukturą społeczną i nierównościami społecznymi. Problematyka ta z jednej strony stanowi centralny obszar analiz socjologicznych, z drugiej jest podstawą wielu specjalizacji rozwijających się we współczesnej socjologii.

W ramach proponowanych zajęć uczestnicy mają możliwość:

- poznania dorobku socjologii na temat tradycyjnych i tworzenia nowych wspólnot społecznych, nowych form polityczności i rodzajów wspólnot politycznych, nowych ruchów społecznych, religijnych, etnicznych
- analizy współczesnych procesów globalizacji, skutków „otwartego świata” (migracji, ich społecznych i kulturowych konsekwencji), problemów związanych z procesami integracji;
- powrotu do pytań o podstawy integracji europejskiej, analizie współczesnego dyskursu wokół przyszłości UE w kontekście kryzysu globalnego i kryzysu samej Unii.
- rozumienia różnych typów nierówności społeczno-ekonomicznych i zróżnicowania społecznego, kulturowego, religijnego i ich socjologicznej charakterystyki;
- analizy nowych obszarów konfliktów społecznych, politycznych, kulturowych, religijnych jako konsekwencji zróżnicowania i nierówności społecznych;
- dyskusji nad poszukiwaniami, konstruowaniem nowych tożsamości (nowa religijność, fundamentalizmy itp.), rekonstrukcji biografii w kontekście zróżnicowania klasowego, poznania dyskursów dotyczących płci, seksualności;
- przygotowania do prowadzenia badań i analiz związanych ze zróżnicowaniem i nierównościami społecznymi, ich przejawami i aspektami (etnicznymi, kulturowymi, narodowymi, regionalnymi, związanymi z płcią),

- stosowania rozwiniętych technik zbierania i interpretowania danych dotyczących różnic i nierówności społecznych;
- krytycznej diagnozy współczesnych zjawisk społecznych związanych z wykluczeniem

SOCJOLOGIA POLITYKI, PAŃSTWA I ŻYCIA PUBLICZNEGO

KOORDYNATOR: dr Wojciech RAFAŁOWSKI [rafalowskiw\[at\]is.uw.edu.pl](mailto:rafalowskiw[at]is.uw.edu.pl)

OPIS ŚCIEŻKI

Ścieżka **Socjologia polityki, państwa i życia publicznego** obejmuje szeroką problematykę: od klasycznej socjologii władzy politycznej, poprzez rozwijające się studia nad państwem i administracją publiczną, aż po zróżnicowane i zmienne zjawiska życia publicznego; analizowane od historycznych korzeni po migotliwą współczesność.

Władza, niezależnie od wielości i zmienności form, jest fundamentem życia społecznego. Przedmiotem zainteresowania studentów tego profilu będzie władza sprawowana w sferze publicznej, ale nie tylko władza państwowa. Będziemy zajmować się więc szeroko rozumianą polityką nawiązując do wielkich tradycji, których symbolami są Arystoteles i Platon, Machiavelli i Hobbes, Tocqueville i Marks, Weber i Mannheim.

Max Weber, jeden z twórców współczesnej socjologii i twórca socjologii polityki, w nowoczesny sposób zdefiniował państwo, fascynował się zjawiskiem władzy i różnymi typami przywództwa, ale także skonstruował model biurokracji, który po dziś dzień stanowi punkt odniesienia wszelkich teorii zarządzania publicznego. Weber pokazał też siłę prognoz socjologicznych. Przewidywał na przykład, iż socjalizm w Rosji doprowadzi raczej do państwa skrajnie biurokratycznego niż do “zaniknięcia państwa” – procesu przewidywanego w obrębie Marksowskiej wizji społeczeństwa komunistycznego.

Od czasów Webera socjologia polityki i sfery publicznej okrzepła i rozwinęła się. Zajmuje się nie tylko państwem, jego agendami i władzą polityczną, ale także ruchami społecznymi i partiami politycznymi, stowarzyszeniami, grupami interesu, mediami, ideologiami, a nawet tożsamościami społecznymi, które się polityczują, czego najlepszym bodaj przykładem są gender studies. Istotnym przedmiotem socjologii polityki i sfery publicznej jest badanie zachowań wyborczych obywateli, partycypacji politycznej oraz pasywności i alienacji politycznej. Ta problematyka obejmuje zarówno klasyczne wyjaśnienia socjologiczne, jak i wyjaśnienia z poziomu psychologii społecznej, a nawet perspektywę marketingu politycznego. W obrębie profilu wiele miejsca zajmie problematyka społeczeństwa obywatelskiego, zwłaszcza organizacji tworzących tzw. trzeci sektor. Wciąż aktualne okazują się zagadnienia relacji między państwem a Kościołem(ami) i religijnością społeczeństwa.

Można powiedzieć, że Polska wniosła szczególnie wkład w ożywienie i rozwój socjologii polityki i sfery publicznej: ruch „Solidarności”, a potem upadek komunizmu oraz transformacja systemowa to były i są wielkie tematy nie tylko socjologii polskiej, ale i światowej. Atrakcyjności socjologiom polityki, państwa i sfery publicznej dodaje fakt, że jest to dyscyplina metodologicznie zróżnicowana – prowadzi się w niej badania i analizy na różne sposoby, wedle różnych metodologicznych podejść (także najnowszego tzw. contextual analysis). Znajduje tu swoje miejsce socjolog zorientowany historycznie, humanista preferujący metody jakościowe,

„neoinstytucjonalista” odwołujący się do teorii racjonalnego wyboru, a także socjolog ściśle nastawiony na metody ilościowe. Takie zróżnicowanie teoretyczno – metodologiczne chcemy podtrzymywać wśród studentów wybierających tę specjalizację.

Wiedza studenta po ukończeniu ścieżki

Po ukończeniu ścieżki student będzie dysponował wiedzą w następujących obszarach tematycznych:

- podstawowych instytucjach politycznych i ich zasadach funkcjonowania w Polsce – dodatkowo o instytucji wojska, systemie władzy na poziomie lokalnym, wyborach w perspektywie socjologicznej
- strukturach i instytucjach Unii Europejskiej
- teoriach partii politycznych i systemów partyjnych
- roli wiary i kościołów w życiu publicznym oraz stosunkach państwo – Kościół(oły)
- ruchach społecznych w perspektywie socjologicznej i politycznej
- problemach będących przedmiotem debaty publicznej
- teorii opinii publicznej i jej badaniu
- marketingu politycznego
- zróżnicowaniu ideologicznym w teoriach i badaniach w Polsce po 1989 roku
- historii myśli społeczno-politycznej
- historii społeczno-politycznej Polski w latach 1944-2011

Umiejętności studenta po ukończeniu profilu

- praktyczne radzenie sobie na zmieniającym się rynku pracy: umiejętności analityczne – sporządzania i pisanie raportów, ekspertyz w zależności od celu, typu materiałów wyjściowych, poziomu zaawansowania analizy. Dobre podstawy do ubiegania się o pracę w administracji rządowej i samorządowej, w innych instytucjach publicznych oraz w trzecim sektorze, w mediach, a także w branży badawczej,
- dla osób planujących dalsze kształcenie akademickie (np. doktorat) dobre przygotowanie do ubiegania się o takie studia w różnych placówkach: orientacja w dziedzinie, umiejętność sformułowania problemów (dylematów teoretycznych, wskazania tematów badawczych i ich zaplecza teoretycznego i konsekwencji badawczych etc.),
- teoretyczne i praktyczne umiejętności analizy typu *case study*: konkretna partia lub instytucja, konkretny problem typu: ordynacja, finansowanie partii, analiza programów politycznych, analiza procesu politycznego jak np. powstawanie konstytucji z 1997 roku, analiza ruchu społecznego,
- umiejętność bieżącej analizy sceny politycznej i umiejętność interpretowania sondaży socjologicznych,
- umiejętności bieżącej analizy problemów życia publicznego,

- dla studentów teoretycznie zorientowanych umiejętność projektowania instytucjonalnego np. analiza możliwych skutków zmian ordynacji wyborczych, zmian kompetencji organów państwa czy też innych reform (np. wprowadzenia parytetu wedle płci).

Postawy studenta po ukończeniu ścieżki

- docenianie roli myślenia teoretycznego i pojęć w analizie instytucji, systemów politycznych, konkretnych podmiotów politycznych i procesu politycznego, podmiotów w postaci ruchów społecznych.
- docenianie roli danych empirycznych w ich relacji do myślenia teoretycznego. Rzetelność analizy i odpowiedzialność w formułowaniu wniosków.
- zyskanie dystansu do wyjaśnień *ad hoc* zjawisk politycznych.
- zwracanie uwagi na kontekst (i wzajemne współzależności) historyczny, społeczny i kulturowy zjawisk politycznych.

KAPITAŁ LUDZKI – RYNEK PRACY – SPRAWY PUBLICZNE

P.O KOORDYNATORKA: dr Joanna WAWRZYNIAK [wawrzyniak\[at\]is.uw.edu.pl](mailto:wawrzyniak[at]is.uw.edu.pl)

OPIS ŚCIEŻKI

Studenci w ramach ścieżki zdobywają wiedzę na temat społecznych i instytucjonalnych uwarunkowań rozwoju kapitału ludzkiego. Zajmują się różnorodnymi polami ekspertyzy, wynikającymi z zainteresowań badawczych i dydaktycznych przede wszystkim trzech zakładów Instytutu Socjologii: Socjologii Pracy i Organizacji, Problemów Społecznych oraz Socjologii Edukacji.

Studenci mogą wybierać przedmioty dowolnie w ramach całej ścieżki, na którą składają się przedmioty z dwóch bloków poświęconych współczesnym stosunkom pracy i *public policy*. Uzupełniająco do obu bloków proponujemy przedmioty z socjologii edukacji, *gender* oraz społeczności lokalnych. W szczególności nacisk położony jest na problematykę szans edukacyjnych, uczenie się całościowe i inwestycje w kapitały społeczne oraz kulturowe osób włączonych i wyłączonych z rynku pracy.

Program bloku *Stosunki pracy i zasoby ludzkie* przewiduje przedmioty teoretyczne i empiryczne z zakresu zbiorowych stosunków pracy, rynku pracy, socjologii pracy, socjologii zawodów, socjologii ekonomicznej, socjologii organizacji i zarządzania zasobami ludzkimi. W ramach tych przedmiotów uwaga jest nakierowana na koncepcje umożliwiające zrozumienie mechanizmów rządzących nabywaniem kapitału ludzkiego w różnorodnych środowiskach pracy. W programie kursów kładzie się nacisk na kształcenie umiejętności praktycznych, przydatnych w diagnozowaniu rynku pracy i funkcjonowania organizacji, w tym na badanie metodą *case study*. Studentom oferuje się udział w projektach badawczych prowadzonych jako warsztaty, co może być podstawą przygotowania prac magisterskich.

Program bloku *Socjologia demaskatorska: zarządzanie problemami społecznymi* przewiduje przedmioty z zakresu *public policy*, pokazując, że leżące u podstaw interwencji społecznych racje merytokratyczne przeplatają się z różnymi ideologiami i interesami mającymi wpływ na wybór strategii działania oraz ich ostateczny rezultat. Prowadzący zajęcia zwracają uwagę na instytucjonalny kontekst, w jakim aktorzy życia zbiorowego podejmują ważne społecznie decyzje, a także na manipulacje wbudowane w strukturę współczesnego języka publicznych debat – na przykład o 'społecznej odpowiedzialności biznesu', 'gospodarce opartej na wiedzy', czy o pożytkach płynących z 'inwestowania w kapitał ludzki'. Słuchacze będą mogli zapoznać się nie tylko z podstawowymi teoretycznymi ujęciami zjawisk sfery życia publicznego, ale także z różnymi próbami rozwiązywania problemów społecznych i ich metodologicznym i implementacyjnym ograniczeniem.

Konsultacje w sprawie wyboru przedmiotów u koordynatorki dr Joanny Wawrzyniak (stosunki pracy i cała ścieżka) oraz dr. Pawła Poławskiego (socjologia demaskatorska).

Efekty kształcenia:

- Znajomość teorii umożliwiających zrozumienie systemowych i strukturalnych uwarunkowań rozwoju kapitału ludzkiego.
- Rozpoznanie możliwości i barier rozwoju kapitału ludzkiego tkwiących w środowisku edukacyjnym, w rodzinie, na rynku pracy, z uwzględnieniem cyklu życia jednostek.
- Znajomość teorii umożliwi krytyczną ocenę polityk i ideologii odnoszących się do sfery pracy, edukacji i warunków życia zmieniającego się społeczeństwa.
- Znajomość klasycznych i współczesnych teorii stosunków pracy, teorii na których opiera się współcześnie zarządzanie zasobami ludzkimi, wiedza o głównych teoriach organizacji i zarządzania, oraz teoriach rynku pracy. Studenci potrafią je zastosować do analizy konkretnych sytuacji w różnych środowiskach pracy oraz na poziomie mezo społecznym, w szczególności potrafią analizować układy interesów grupowych w różnych środowiskach.
- Umiejętność poprowadzenia diagnozy organizacyjnej w małej i średniej firmie, umiejętność współpracy w grupie do 10 osób i kierowanie pracą 5 osób oraz umiejętność kierowania niewielkim projektem badawczym w skali jednego semestru.
- Studenci potrafią w swoich analizach uwzględniać racje stron stosunków pracy: pracodawców, menedżerów, pracowników, związków zawodowych, podmiotów z otoczenia organizacji. Biorą pod uwagę wartości na których fundowane są racje tych stron i dążą do działania konsensualnego.
- Przystwojenie podstawowych wątków dyskusji dotyczących konceptualizacji zjawisk uznawanych w ramach teorii socjologicznych za problemy społeczne.
- Zapoznanie się z możliwościami wykorzystania wiedzy gromadzonej w naukach społecznych dla przeprowadzania celowych zmian społecznych.
- Zapoznanie się z różnymi strategiami interwencji społecznych, jakie podejmowane są dla rozwiązywania problemów życia zbiorowego.
- Wgląd w instytucjonalną strukturę lokalnych programów służących rozwiązywaniu problemów społecznych i sposobów zarządzania tymi programami.
- Zorientowanie się w historycznie zmiennych uwarunkowaniach podejmowania interwencji społecznych.
- Nabycie umiejętności krytycznej analizy dostępnych danych empirycznych służących definiowaniu i zarządzaniu problemami społecznymi.
- Opanowanie podstawowych zasad projektowania i oceny skuteczności programów rozwiązywania problemów społecznych.

METODY BADAŃ SPOŁECZNYCH I RYNKOWYCH

KOORDYNATORKA: dr Joanna KONIECZNA-SAŁAMATIN *joanna.konieczna[at]is.uw.edu.pl*

Wstęp do badań marketingowych

Socjologia i antropologia marketingu

Badania rynkowe w praktyce marketingowej

Badania ewaluacyjne

Metody analizy danych w badaniach marketingowych

Modele liniowe

Estymacja i weryfikacja modeli statystycznych

Dobór próby w badaniach socjologicznych

Analiza tablic ruchliwości i danych panelowych